

Norsk institutt for naturforskning

Saksbehandler, innvalgstelefon

Tonje Katrine Vaage, 32266629

Att.Jenni Nordén

Tillatelse til gjennomføring av forskningsprosjektet «Ecoforest» i Linehøgda naturreservat

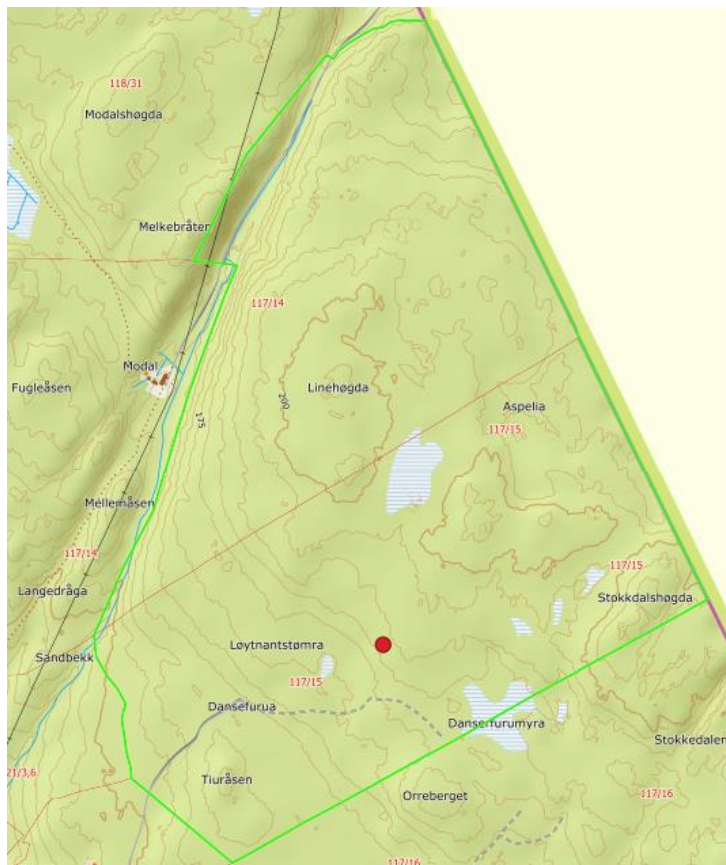
Statsforvalteren gir NINA ved Jenni Nordén samt samarbeidspartnere listet opp i vedtak av 17.09.2021 tillatelse til å gjennomføre forskningsprosjektet «Ecoforest» i Linehøgda naturreservat. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Det er stilt vilkår til tillatelsen.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 31.05.2022. Det er søkt om tillatelse til å gjennomføre forskningsprosjektet «Ecoforest» i Linehøgda naturreservat i Marker kommune.

I vårt vedtak av 17.09.2021 (vår ref. 2021/22482) fikk Norsk institutt for naturforskning (NINA) ved Jenni Nordén, samt samarbeidspartnere listet opp i søknaden, tillatelse til å gjennomføre forskningsprosjektet «Ecoforest» i åtte verneområder i Oslo og Viken. Formålet med prosjektet er å undersøke produksjonsskogens evne til å gjenskape og opprettholde biologisk mangfold og karbondynamikk ved å sammenligne naturskogslignende skog og eldre produksjonsskog.

Det er nå funnet et nytt lokalitetspar i Marker kommune, og en av lokalitetene ligger innenfor Linehøgda naturreservat. Plassering av prøvelokaliteten er vist med rød prikk i figur 1. Gjennomføringen av forskningsprosjektet vil følge tilsvarende plan for prøvetaking som beskrevet i søknaden og gitt tillatelse fra 2021, og innebærer prøvetaking av jord, sopp, ved og insekter samt utplassering av midlertidige innretninger (blant annet insektfeller og strøposer). Delen av forskningsprosjektet som gjelder utplassering av større trestokker skal ikke gjennomføres i dette reservatet, og det er følgelig heller ikke behov for transport med helikopter som beskrevet i søknaden fra 2021. For nærmere beskrivelse av gjennomføringen av forskningsprosjektet viser vi til vårt vedtak av 17.09.2021.

Figur 1: Kart over ønsket plassering av prøveflate til gjennomføring av forskningsprosjektet i Linehøgda naturreservat markert med rød prikk. Reservatgrensen er markert med grønn heltrukken linje.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Linehøgda naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Linehøgda naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 25.11.2016. Formålet med verneområdet er å bevare et område med truet, sjelden og sårbar natur, med rikere granskog, samt noe furuskog, med tilhørende flora og fauna. Området representerer en spesiell naturtype i lavereliggende trakter under marin grense, blant annet med Ørje-mylonitt-gneis i Sørøst-Norge. Videre er formålet å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

I naturreservatet er vegetasjonen, herunder døde busker og trær, fredet mot skade og ødeleggelse, jf. verneforskriften § 3 bokstav a. Dette innebærer at det er forbudt å fjerne planter eller deler av disse fra reservatet. Dyrelivet er fredet mot skade og ødeleggelse, jf. verneforskriften § 3 bokstav b. I henhold til verneforskriften § 3 bokstav c må det ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet i reservatet, som for eksempel oppføring av varige eller midlertidige innretninger, eller uttak av masse.

Verneforskriften åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til prøvetaking av jord, sopp, ved og insekter eller utplassering av midlertidige innretninger til forskningsformål. Statsforvalteren kan, i slike tilfeller, vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml.) §

48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Statsforvalterens vurdering

Beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger, jf. nml § 8. Vi har kjennskap til naturreservatet gjennom arbeidet med verneprosessen, forvaltning av området, kartlegginger, samt databasene Artskart fra Artsdatabanken og Naturbase fra Miljødirektoratet. Vi regner derfor kravet om et godt kunnskapsgrunnlag som oppfylt, og legger grunn til at det foreligger nødvendig informasjon om naturverdiene og tiltaket. Føre-var-prinsippet, jf. nml. § 9, tillegges derfor liten vekt i denne saken.

Linehøgda naturreservat ligger inntil riksgrensen mot Sverige, omtrent 9 km sørøst for Ørje i Marker kommune. Berggrunnen i deler av området karakteriseres som en foliert mylonittskifret bergart, hvilket er en bergart som ikke gir grunnlag for næringsrikt jordsmonn og tilhørende rike vegetasjonstyper. Mye av skogen er ensartede eldre granbestander, og enkelte småområder har mye stående og liggende døde grantrær. I øst finnes mindre områder med eldre og mer flersjiktet skog. Området hvor den aktuelle prøveflaten skal lokaliseres er registrert som 120 år gammel skog, med hovedvekt av gran (65 %) men og noe furu (25 %). I reservatet er det registrert en rekke sjeldne sopparter knyttet til gammel skog, blant annet tyrivoksskinn, hornskinn og furutrompetkølle som alle er kategorisert som sårbar (VU) på den norske rødlista for arter. Det er ikke registrert sjeldne eller sårbare naturtyper eller arter som vil bli påvirket av feltarbeidet i nærheten av prøvelokaliteten. Det er likevel viktig at prøvetaking av sopp og insekter i reservatet skjer hensynsfullt og ikke påvirker bestander av eventuelle rødlistede arter negativt.

Kunnskap om den samlede belastningen skal ligge til grunn for vurderingen, jf. nml. § 10. Dette innebærer at virkningene av gjennomføringen av forskningsprosjektet skal vurderes i sammenheng med andre effekter på det samme naturmangfoldet. I forbindelse med forskningsprosjektet som skal gjennomføres i reservatet skal det tas prøver av jord, sopp, ved og insekter, samt plasseres ut midlertidige innretninger. For nærmere detaljer rundt prøvetakingen henviser vi til vedtak av 17.09.2021. Prøvetakingen i Linehøgda naturreservat vil foregå på tilsvarende måte som beskrevet i gitt tillatelse til gjennomføring av forskningsprosjektet i en rekke andre verneområder i Oslo og Viken. Inngrepene som skal skje i naturreservatene vil foregå på en prøveflate på 15 x 15 meter, og det skal tas et begrenset antall prøver av jord, ved, sopp og insekter. Etter vår vurdering vil gjennomføringen av forskningsprosjektet ikke føre til nevneverdig økt belastning på naturmangfoldet naturreservatet. For å sikre at belastningen på urørt natur og andre naturverdier holdes til et minimum stilles det vilkår til vedtaket.

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder tas i bruk, jf. nml. § 12. For å minimere risikoen for spredning av arter som ikke er stedegne til reservatet eller fremmede arter med stort spredningspotensiale er det viktig at utstyr som skal benyttes i prosjektet rengjøres før og etter bruk i verneområdet. Videre bør eventuelle hull i bakken etter prøvetaking av jord tråkkes litt til, slik at det ikke etterlates åpne spor av forskningsaktiviteten i reservatet. Det er også viktig at midlertidige innretninger, som for eksempel strøposer og insektfeller fjernes ved prosjektets slutt. Så lenge vilkårene gitt i denne tillatelsen følges, vil tiltaket etter vår vurdering kunne gjennomføres i tråd med prinsippet i nml. § 12. Prinsippet om at tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket medfører, jf. nml. § 11, vurderes derfor til å ikke være relevant i denne saken.

Ifølge Miljødirektoratets rundskriv M106-2014 om forvaltning av verneforskrifter skal nytten av et forskningsprosjekt vurderes opp mot omfanget av eventuelle inngrep samt ulemper tiltaket ellers medfører på verneverdiene. I dette prosjektet er prøvetakingen begrenset i omfang, og rapporten som skal sendes inn til Statsforvalteren ved prosjektets slutt vil bidra til økt forståelse for skogens økologiske prosesser knyttet til endringer i natur og klima. Dette vil gi et bedre kunnskapsgrunnlag for fremtidig forvaltning av verneområdet, og vi vurderer derfor nytteverdien av forskningsprosjektet som høy sammenlignet med inngrepene som skal utføres. Videre skal nødvendigheten av å gjennomføre forskningsprosjektet innenfor verneområdet vurderes. Vi legger vekt på at en viktig forutsetning for gjennomførelsen av prosjektet er å finne to sammenlignbare lokalitetspar med tidligere produksjonsskog og tilnærmet naturskog. Etter vår vurdering er det derfor et tilstrekkelig behov for å gjennomføre prosjektet innenfor verneområdet på lokaliteten som beskrevet i søknaden.

Etter vår vurdering er prøvetaking av jord, sopp, ved og insekter samt utplassering av midlertidige innretninger (blant annet insektfeller) i forbindelse med forskningsprosjektet «Ecoforest» ikke i strid med verneformålet og vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilkårene for å gi dispensasjon med hjemmel i nml. § 48 er dermed oppfylt.

Vedtak

Statsforvalteren gir NINA ved Jenni Nordén samt samarbeidspartnere listet opp i vedtak av 17.09.2021 tillatelse til å gjennomføre forskningsprosjektet «Ecoforest» i Linehøgda naturreservat. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene. Dette gjelder særlig ved prøvetaking av sopp og insekter som kan berøre rødlistede arter.
- Prøveflaten skal være lokalisert som beskrevet i søknaden.
- Prøvetakingen skal kun skje ved bruk av metoder og utstyr som beskrevet i den originale søknaden til forskningsprosjektet, tilsvarende som for tillatelsen gitt 17.09.2021 til å gjennomføre forskningsprosjektet i åtte andre verneområder i Oslo og Viken.
- Ved endt prøvetaking av jord skal hull tråkkes/dekkes til slik at det ikke etterlates åpne hull i reservatene.
- Utstyr som benyttes skal rengjøres før det fraktes inn i naturreservatet slik at det ikke bringer med seg frø eller rotfragmenter av fremmede arter med stort spredningspotensiale eller arter som ikke er stedegne til reservatet.
- Ved prosjektets slutt skal alt av utstyr og midlertidige innretninger (for eksempel strøposer) fjernes fra naturreservatet.

- Registrering av arter skal gjøres offentlig tilgjengelig, for eksempel i Artskart fra Artsdatabanken.
- En samlet rapport med resultatene fra forskningsprosjektet skal sendes til Statsforvalteren i Oslo og Viken, sfovpost@statsforvalteren.no, ved prosjektets slutt i 2025.
- Tiltaket skal utføres innen 31.12.2024.
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Tonje Katrine Vaage
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent